Základní škola a mateřská škola Třanovice, příspěvková organizace

Třanovice 92, 739 53 | IČO: 75027089 | tel.: +420 739 490 779

PREVENTIVNÍ PROGRAM ŠKOLY

Strategie předcházení školní neúspěšnosti, šikaně a dalším projevům rizikového chování

Školní rok 2026/2027

Tento preventivní program je zpracován jako komplexní dokument školy, který stanovuje cíle, zásady, konkrétní preventivní opatření, odpovědnosti pracovníků školy a postupy při výskytu rizikového chování žáků. Zaměřuje se na vytváření bezpečného, respektujícího a podporujícího školního prostředí, předcházení školní neúspěšnosti, šikaně, kyberšikaně a dalším negativním jevům.

1. Základní charakteristika preventivního programu

Preventivní program školy (dále jen PPŠ) představuje dlouhodobý a systematický soubor opatření zaměřených na prevenci rizikového chování, podporu zdravého životního stylu, rozvoj sociálních a komunikačních dovedností žáků a vytváření pozitivního klimatu školy.

Program vychází z principu, že prevence není pouze řešením již vzniklých problémů, ale především jejich včasným rozpoznáváním a předcházením.

Hlavní oblasti prevence

1. Předcházení školní neúspěšnosti a předčasnému odchodu ze vzdělávání.
2. Prevence šikany, kyberšikany a agresivního chování.
3. Prevence záškoláctví a neomluvené absence.
4. Prevence rizikového chování spojeného s návykovými látkami.
5. Prevence rizikového chování v online prostředí.
6. Prevence rizikového sexuálního chování.
7. Prevence poruch příjmu potravy a sebepoškozování.
8. Prevence extremismu, předsudečného chování a diskriminace.
9. Podpora duševního zdraví, zdravých vztahů a bezpečného klimatu.
10. Podpora spolupráce školy, rodiny a odborných institucí.

2. Hlavní cíle preventivního programu

Hlavním cílem je vytvořit bezpečné a podnětné prostředí, ve kterém se každý žák cítí přijímán, respektován a má možnost zažívat školní úspěch.

Dílčí cíle:

- Posilovat pozitivní vztahy mezi žáky, učiteli a rodiči.
- Rozvíjet vzájemný respekt, toleranci, empatii a odpovědnost.
- Včas identifikovat žáky ohrožené školním neúspěchem.
- Poskytovat individuální podporu žákům se vzdělávacími obtížemi.
- Předcházet šikaně, agresivitě, ponižování a vylučování z kolektivu.
- Vést žáky k bezpečnému používání internetu a sociálních sítí.
- Rozvíjet schopnost řešit konflikty nenásilným způsobem.

- Podporovat zdravý životní styl a odpovědné rozhodování.
- Posilovat spolupráci školy se zákonnými zástupci.
- Zajistit včasnou pomoc žákům, kteří se ocitnou v obtížné životní situaci.

3. Strategie předcházení školní neúspěšnosti

Prevence školní neúspěšnosti je jednou z priorit školy. Jejím základem je včasné rozpoznání vzdělávacích obtíží, individuální přístup k žákům a systematická spolupráce pedagogických pracovníků se zákonnými zástupci.

3.1 Identifikace ohrožených žáků

Pedagogové průběžně sledují zejména:

- opakované zhoršování školního prospěchu;
- výrazné rozdíly mezi schopnostmi žáka a jeho výsledky;
- časté zapomínání pomůcek a nesplněné úkoly;
- nízkou motivaci ke vzdělávání;
- zvýšenou absenci a pozdní příchody;
- pasivitu, nesoustředěnost a únavu;
- problémy v rodinném prostředí;
- obtíže v kolektivu a sociální izolaci;
- změny v chování, náladě nebo vztahu ke škole.

Zjištěné skutečnosti jsou konzultovány s třídním učitelem a podle potřeby se školním poradenským pracovištěm.

3.2 Konkrétní opatření

Oblast	Preventivní opatření
Včasná diagnostika	Průběžné sledování výsledků, analýza prospěchu a absence
Individuální podpora	Konzultace, individuální vysvětlení učiva, doučování
Motivace	Pozitivní hodnocení, oceňování pokroku, posilování sebedůvěry
Organizace učení	Pomoc s plánováním, přípravou a domácí přípravou
Spolupráce s rodiči	Pravidelné informování, individuální schůzky
Podpora žáků se SVP	Respektování doporučení školského poradenského zařízení
Klima třídy	Podpora spolupráce, vzájemné pomoci a respektu

3.3 Systém včasné pomoci

Při zjištění rizika školní neúspěšnosti škola postupuje následovně:

1. Pedagog identifikuje vzdělávací obtíže žáka.
2. Proběhne rozhovor se žákem a zjištění příčin obtíží.
3. Podle potřeby jsou informováni zákonní zástupci.
4. Je navržen individuální plán podpory.
5. Jsou stanovena konkrétní opatření a termín vyhodnocení.
6. Škola průběžně sleduje účinnost přijatých opatření.
7. V případě přetrvávajících obtíží doporučí spolupráci se školským poradenským zařízením.

3.4 Podpora motivace a pozitivního vztahu ke vzdělávání

Škola bude:

- uplatňovat individuální přístup s ohledem na možnosti žáka;
- využívat formativní hodnocení a poskytovat srozumitelnou zpětnou vazbu;
- oceňovat snahu, aktivitu a osobní pokrok;
- podporovat samostatnost a odpovědnost za vlastní učení;
- zařazovat kooperativní a projektové vyučování;
- vytvářet příležitosti k úspěchu i pro žáky s horšími školními výsledky.

4. Strategie prevence šikany a kyberšikany

Škola považuje prevenci šikany za jednu ze svých nejdůležitějších priorit. Usiluje o vytvoření prostředí, ve kterém není tolerováno ponižování, zesměšňování, zastrašování, fyzické ani psychické násilí.

4.1 Vymezení šikany

Šikana je opakované nebo závažné ubližující jednání vůči jinému člověku, při kterém dochází k nepoměru sil a oběť se obtížně brání.

Může mít podobu:

- fyzického napadání a násilí;
- slovního napadání, urážek a nadávek;
- zesměšňování a ponižování;
- vyhrožování a zastrašování;
- záměrného vylučování z kolektivu;
- ničení nebo odcizování osobních věcí;
- šíření pomluv a nepravdivých informací;
- kyberšikany prostřednictvím internetu a sociálních sítí.

4.2 Preventivní opatření

Škola bude realizovat tato opatření:

V oblasti vztahů ve třídě:

- pravidelné třídnické hodiny zaměřené na vztahy v kolektivu;
- společné vytváření pravidel třídy;
- rozvoj empatie, tolerance a vzájemného respektu;
- skupinové a kooperativní aktivity;
- podpora pozitivních vrstevnických vztahů;
- pravidelné sledování třídního klimatu;
- rozhovory se žáky a anonymní dotazníková šetření.

V oblasti bezpečnosti školy:

- zvýšený dohled pedagogů o přestávkách;
- sledování rizikových míst ve škole;

- důsledné řešení všech oznámených případů ubližování;
- dostupnost důvěryhodné osoby, na kterou se žáci mohou obrátit;
- informování žáků o možnostech bezpečného oznámení problému.

V oblasti spolupráce s rodiči:

- informování rodičů o projevech šikany;
- pořádání preventivních besed;
- včasné informování zákonných zástupců při řešení závažných situací;
- spolupráce při hledání nápravných opatření.

4.3 Rozpoznávání varovných signálů šikany

Pedagogové věnují zvýšenou pozornost následujícím projevům:

- žák se straní kolektivu;
- opakovaně bývá o přestávkách sám;
- bojí se chodit do školy;
- zhoršuje se jeho prospěch;
- objevují se nevysvětlená zranění;
- ztrácejí se mu osobní věci;
- bývá zesměšňován nebo ponižován;
- mění se jeho nálada a chování;
- objevují se psychosomatické obtíže;
- nechce se účastnit společných aktivit.

4.4 Postup školy při podezření na šikanu

Při podezření na šikanu škola postupuje bezodkladně a systematicky.

1. Přijetí oznámení – pedagog přijme informace od žáka, rodiče nebo jiného pracovníka školy.
2. Zajištění bezpečí – škola okamžitě přijme opatření na ochranu ohroženého žáka.
3. Informování odpovědných pracovníků – případ je oznámen vedení školy a školnímu metodikovi prevence.
4. Individuální rozhovory – probíhají oddělené rozhovory s obětí, svědky a dalšími zúčastněnými.
5. Zjišťování skutečností – škola shromažďuje informace a dokumentuje průběh událostí.
6. Vyhodnocení situace – stanoví se charakter a závažnost rizikového chování.
7. Kontaktování rodičů – zákonní zástupci jsou informováni přiměřeně situaci.
8. Přijetí opatření – škola stanoví konkrétní výchovná, organizační a podpůrná opatření.
9. Následná kontrola – sleduje se, zda nevhodné chování nepokračuje a zda se oběť cítí bezpečně.

Při vyšetřování škola nikdy nekonfrontuje oběť s agresorem způsobem, který by mohl vést k dalšímu zastrašování. Nezaměňuje šikanu za běžný konflikt mezi rovnocennými žáky.

Při závažném podezření škola spolupracuje s pedagogicko-psychologickou poradnou, střediskem výchovné péče, OSPOD nebo Policií ČR podle povahy případu.

4.5 Prevence kyberšikany

Žáci jsou pravidelně seznamováni s pravidly bezpečného používání digitálních technologií.

Preventivní aktivity se zaměřují na:

- ochranu osobních údajů a soukromí;
- bezpečné používání sociálních sítí;
- rizika sdílení fotografií a videí;
- kyberšikanu a její důsledky;
- nebezpečí komunikace s neznámými osobami;
- rozpoznávání manipulace a falešných profilů;
- odpovědnost za vlastní digitální stopu;
- vhodné chování v online prostředí;
- bezpečné používání umělé inteligence.

Žáci jsou vedeni k tomu, aby nevhodný obsah nešířili, uchovali důkazy o incidentu a obrátili se na důvěryhodného dospělého.

5. Strategie prevence dalších projevů rizikového chování

5.1 Prevence záškoláctví

Cílem je posilovat pravidelnou školní docházku a předcházet vzniku neomluvené i nadměrné omluvené absence.

Opatření:

- pravidelná kontrola docházky;
- včasné kontaktování zákonných zástupců;
- sledování opakované absence;
- individuální rozhovory se žáky;
- zjišťování příčin neúčasti ve vyučování;
- spolupráce s rodinou;
- podpora návratu žáka do běžného vzdělávacího režimu;
- spolupráce s odbornými institucemi v odůvodněných případech.

Při řešení záškoláctví škola postupuje podle platného školního řádu a aktuálního metodického doporučení MŠMT z ledna 2026.

5.2 Prevence užívání návykových látek

Preventivní činnost je zaměřena na alkohol, tabákové výrobky, elektronické cigarety, nikotinové sáčky, nelegální drogy a další návykové látky.

Žáci jsou vedeni k:

- odpovědnému rozhodování;
- odmítání nabídky návykových látek;
- uvědomování si zdravotních a sociálních rizik;
- rozpoznávání manipulace ze strany vrstevníků;

- vyhledání pomoci při problémech se závislostním chováním.

Škola realizuje besedy, preventivní programy a vzdělávací aktivity ve spolupráci s odborníky.

5.3 Prevence agresivního a násilného chování

Opatření:

- rozvoj komunikačních dovedností;
- nácvik zvládání emocí;
- podpora nenásilného řešení konfliktů;
- důsledné dodržování pravidel školy;
- individuální práce s žáky s projevy agresivity;
- spolupráce s rodinou a odbornými pracovníky.

5.4 Prevence rizikového chování v oblasti duševního zdraví

Škola věnuje pozornost psychické pohodě žáků a včasnému rozpoznávání příznaků psychických obtíží.

Zaměřuje se zejména na:

- prevenci stresu a přetížení;
- posilování zdravého sebevědomí;
- rozvoj emoční gramotnosti;
- prevenci sebepoškozování;
- prevenci sebevražedného jednání;
- prevenci poruch příjmu potravy;
- podporu zdravých mezilidských vztahů;
- schopnost vyhledat pomoc.

Při podezření na ohrožení zdraví nebo života žáka škola bezodkladně postupuje podle krizových postupů a zajišťuje odbornou pomoc.

5.5 Prevence rasismu, xenofobie a diskriminace

Škola vytváří prostředí založené na rovných příležitostech a respektu k odlišnostem.

Preventivní aktivity zahrnují:

- podporu tolerance a vzájemného respektu;
- odmítání předsudků a stereotypů;
- prevenci rasistických a xenofobních projevů;
- podporu začleňování žáků s odlišným mateřským jazykem;
- prevenci diskriminace na základě zdravotního postižení či jiných odlišností;
- rozvoj občanských a demokratických hodnot.

5.6 Prevence rizikového sexuálního chování

Žáci získávají přiměřené informace o:

- zdravých partnerských vztazích;

- respektování osobních hranic;
- souhlasu a vzájemné úctě;
- ochraně soukromí;
- bezpečném chování v online prostředí;
- sexuálním obtěžování a zneužívání;
- možnostech vyhledání pomoci.

5.7 Prevence vandalismu, krádeží a ničení majetku

Škola vede žáky k odpovědnosti za vlastní jednání a respektování majetku druhých.

Opatření:

- důsledné seznamování se školním řádem;
- posilování odpovědnosti za společné prostředí;
- řešení případů poškozování majetku;
- výchova k respektu k veřejnému i soukromému vlastnictví;
- spolupráce s rodiči.

5.8 Prevence závislostního chování v online prostředí

Škola podporuje zdravý vztah k digitálním technologiím.

Zaměří se na:

- nadměrné hraní počítačových her;
- závislostní používání sociálních sítí;
- problematické používání mobilních telefonů;
- internetový gambling;
- manipulativní obsah a dezinformace;
- rizika nevhodného online kontaktu.

6. Školní poradenské pracoviště a odpovědnost pracovníků školy

Za koordinaci preventivního programu odpovídá vedení školy ve spolupráci se školním poradenským pracovištěm.

Pracovník	Hlavní odpovědnost
Ředitel školy	Řízení prevence, schvalování programu, zajištění podmínek
Školní metodik prevence	Koordinace prevence, metodická podpora, řešení rizikového chování
Výchovný poradce	Podpora žáků s výchovnými a vzdělávacími obtížemi
Třídní učitel	Sledování klimatu třídy, komunikace s rodiči
Školní speciální pedagog	Podpora žáků se speciálními vzdělávacími potřebami, pokud na škole působí
Ostatní pedagogové	Včasné rozpoznání a oznámení rizikového chování
Asistenti pedagoga	Podpora žáků a spolupráce s pedagogy
Nepedagogičtí pracovníci	Všímání si rizikových situací a jejich oznámení vedení školy

6.1 Spolupráce s rodiči

Zákonní zástupci jsou důležitými partnery školy při realizaci preventivního programu.

Škola bude:

- pravidelně informovat rodiče o preventivních aktivitách;
- poskytovat konzultace při vzdělávacích a výchovných obtížích;
- organizovat individuální schůzky;
- informovat o možnostech odborné pomoci;
- zapojovat rodiče do řešení problémových situací;
- podporovat otevřenou a partnerskou komunikaci.

6.2 Spolupráce s externími institucemi

Škola bude podle potřeby spolupracovat zejména s těmito institucemi:

- pedagogicko-psychologická poradna (PPP);
- speciálně pedagogické centrum (SPC);
- středisko výchovné péče (SVP);
- orgán sociálně-právní ochrany dětí (OSPOD);
- Policie České republiky;
- zdravotnická zařízení;
- odborná pracoviště zaměřená na prevenci závislostí;
- neziskové organizace zabývající se prevencí rizikového chování;
- krajský školský koordinátor prevence.

7. Plán preventivních aktivit na školní rok 2026/2027

Konkrétní aktivity budou přizpůsobeny věku žáků, aktuálním potřebám tříd a výsledkům evaluace.

Období	Preventivní téma	Forma realizace
Září	Adaptace žáků, pravidla třídy	Třídnické hodiny
Září	Bezpečné prostředí a vztahy	Seznamovací aktivity
Říjen	Prevence šikany	Besedy, skupinové aktivity
Listopad	Bezpečný internet a kyberšikana	Interaktivní program
Prosinec	Empatie, tolerance, spolupráce	Projektové vyučování
Leden	Prevence školní neúspěšnosti	Individuální konzultace
Únor	Prevence závislostního chování	Besedy, preventivní program
Březen	Duševní zdraví a zvládání stresu	Třídnické hodiny
Duben	Zdravý životní styl	Projektové dny
Květen	Prevence diskriminace a násilí	Diskuse, modelové situace
Červen	Vyhodnocení klimatu a prevence	Dotazníky, reflexe

Průběžně během celého roku:

- sledování prospěchu a absence;
- individuální podpora ohrožených žáků;

- práce s třídním kolektivem;
- řešení vzniklých problémů;
- spolupráce s rodiči;
- konzultace se školním poradenským pracovištěm.

8. Vytváření pozitivního klimatu školy

Pozitivní školní klima je základním předpokladem úspěšné prevence rizikového chování.

Škola bude dlouhodobě usilovat o prostředí, ve kterém:

- každý žák má možnost zažívat úspěch;
- jsou respektovány individuální potřeby a odlišnosti;
- žáci se nebojí požádat o pomoc;
- vztahy mezi žáky jsou založeny na vzájemné úctě;
- pedagogové přistupují k žákům spravedlivě a s respektem;
- konflikty jsou řešeny otevřeně a konstruktivně;
- nevhodné chování není přehlíženo ani omlouváno;
- žáci mají možnost vyjádřit svůj názor.

Konkrétní aktivity na podporu klimatu

1. Pravidelné třídnické hodiny.
2. Komunitní kruhy a společné diskuse.
3. Projektové dny zaměřené na spolupráci.
4. Aktivity podporující vzájemnou pomoc.
5. Anonymní dotazníky zaměřené na vztahy ve třídách.
6. Individuální rozhovory se žáky.
7. Oceňování pozitivního chování a prosociálních aktivit.

9. Krizové postupy při výskytu rizikového chování

Škola má stanovena pravidla pro řešení situací, které mohou ohrozit bezpečí, zdraví nebo psychickou pohodu žáků.

Při řešení rizikového chování platí následující zásady:

- ochrana bezpečí a zdraví žáků má přednost;
- každý podnět je nutné brát vážně;
- situace se řeší bez zbytečného odkladu;
- s informacemi se zachází důvěrně;
- jsou vedeny záznamy o důležitých skutečnostech;
- škola spolupracuje se zákonnými zástupci;
- v závažných případech jsou kontaktovány příslušné instituce;
- po vyřešení případu následuje kontrola a vyhodnocení situace.

Základní postup při krizové situaci

1. Zjištění rizikového chování

Oznámení, pozorování nebo podezření

2. Zajištění bezpečí žáků

Zastavení ohrožujícího jednání a ochrana žáka

3. Informování odpovědných osob

Vedení školy, metodik prevence, poradenské pracoviště

4. Zjištění a vyhodnocení situace

Rozhovory, dokumentace, spolupráce s rodiči

5. Přijetí vhodných opatření

Podpora, intervence, případně zapojení odborných institucí

6. Následné sledování a vyhodnocení

Kontrola účinnosti opatření a prevence opakování

Při bezprostředním ohrožení života nebo zdraví škola neprodleně zajistí potřebnou pomoc prostřednictvím zdravotnické záchranné služby či dalších složek podle charakteru situace.

10. Evaluace a hodnocení preventivního programu

Účinnost preventivního programu bude průběžně vyhodnocována. Cílem evaluace je zjistit, zda realizovaná opatření přispívají ke zlepšení školního klimatu a ke snížení výskytu rizikového chování.

Sledované ukazatele

Hodnocená oblast	**Způsob vyhodnocení**
Školní neúspěšnost	Analýza prospěchu a podpůrných opatření
Školní docházka	Vyhodnocení omluvené a neomluvené absence
Šikana	Evidence a vyhodnocení oznámených případů
Klima tříd	Dotazníky, rozhovory, pozorování
Rizikové chování	Evidence řešených situací
Spolupráce s rodiči	Počet konzultací a zpětná vazba
Preventivní aktivity	Vyhodnocení realizovaných programů
Podpora žáků	Vyhodnocení individuálních opatření

Kritéria úspěšnosti programu

Za pozitivní výsledky budou považovány zejména:

- zlepšení vztahů mezi žáky;
- zvýšení pocitu bezpečí ve škole;
- včasnější odhalování rizikového chování;
- snížení počtu opakovaných kázeňských problémů;
- zlepšení školní docházky;

- zlepšení vzdělávacích výsledků ohrožených žáků;
- vyšší ochota žáků svěřit se dospělému;
- aktivnější spolupráce rodičů se školou.

Samotný počet oznámených případů šikany nebude jediným ukazatelem úspěšnosti. Je nutné zohlednit také ochotu žáků problémy oznamovat a schopnost školy na ně správně reagovat.

Vyhodnocení programu provede školní metodik prevence ve spolupráci s vedením školy a ostatními členy školního poradenského pracoviště na konci školního roku.

11. Časový harmonogram odpovědnosti a realizace

Činnost	Odpovědná osoba	Termín
Zpracování preventivního programu	Školní metodik prevence	Srpen
Seznámení pedagogů s programem	Vedení školy	Srpen
Seznámení žáků s pravidly	Třídní učitelé	Září
Informování rodičů	Třídní učitelé	Průběžně
Sledování školní neúspěšnosti	Třídní učitelé, VP	Průběžně
Sledování klimatu tříd	Třídní učitelé, ŠMP	Průběžně
Realizace preventivních programů	ŠMP, pedagogové	Během roku
Řešení rizikového chování	Vedení školy, ŠMP	Dle potřeby
Vyhodnocení programu	ŠMP	Červen

V Třanovicích 25. 8. 2026

Zpracoval: Mgr. David Molitor

Platnost a účinnost dokumentu: od 1. 9. 2026
Období realizace: školní rok 2026/2027